

Vergaderjaar 2012–2013

**25 834**

**Problematiek rondom asbest**

**22 343**

**Handhaving milieuwetgeving**

**Nr. 78**

## **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 maart 2013

Hierbij geef ik u nadere informatie over de voortgang van de asbestinventarisaties in scholen en ziekenhuizen. Hiermee voldoe ik aan de motie Van Veldhoven/Van der Werf<sup>1</sup> en de toezeggingen in de brief d.d. 26 januari 2012<sup>2</sup> en het AO d.d. 2 februari 2012<sup>3</sup>. U vindt de volledige resultaten van de gehouden enquêtes in de bijlage bij deze brief.

### **Resultaten en vervolgacties**

De acties die de afgelopen jaren richting de scholen zijn ondernomen hebben geleid tot een toename van het aantal asbestinventarisaties. Scholen en ziekenhuizen zijn middels de enquêtes op de hoogte gesteld van hun zorgplicht. Ook de gemeenten zijn in het kader van de enquêtes gewezen op rol en taken. Het bewustzijn over asbest is hierdoor toegenomen. Het is en blijft primair de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur om adequate actie te ondernemen waar en wanneer dat nodig is.

Ik zal er samen met mijn collega van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, in samenspraak met de besturenorganisaties, voor zorgen dat de scholen jaarlijks worden geïnformeerd over hun verantwoordelijkheden en een goede omgang met en aanpak van asbest. Immers, ieder schooljaar komt er een nieuwe lichterling leerlingen (en ouders) waardoor naar mijn mening jaarlijkse aandacht nodig is.

De Inspectie Leefomgeving en Transport voert dit jaar op mijn verzoek een thematisch onderzoek uit naar de wijze waarop gemeenten hun asbesttaken vorm geven. Scholen en ziekenhuizen zijn hier een onderdeel van. Het feitelijke toezicht en handhaving in individuele gevallen is aan het betreffende bevoegd gezag, in casu de betreffende gemeente.

<sup>1</sup> Motie Van Veldhoven – Van der Werf, TK 25 834, nr. 65

<sup>2</sup> Brief d.d. 26 januari 2012, TK 22 343, nr 277

<sup>3</sup> AO d.d. 2 februari 2012, TK 22 343 en TK 25 834, nr. 280

Ik verwacht bovendien dat de maatschappelijke omgeving van de school, leerkrachten en ouders/verzorgers, scholen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. De resultaten van de enquêtes over de asbestinventarisaties in scholen zijn te vinden op de Atlas Leefomgeving (<http://www.atlasleefomgeving.nl/meer-weten/asbest/scholen>). Eind van dit jaar kan iedereen de actuele stand van zaken van inventarisaties in scholen en ziekenhuizen vinden in de Atlas Leefomgeving, door een koppeling met het Landelijk Asbestvolgsysteem. Ik verwacht dat deze transparantie er ook toe leidt dat meer scholen zich melden om door te geven dat er een asbestinventarisatie heeft plaatsgevonden. Daarnaast zal ik dit jaar, samen met betrokken overheden en maatschappelijke partijen, de verstrekking van publieksinformatie intensiveren, evenals meer specifieke informatie gericht op gemeenten en partijen in de asbestbranche.

### **Resultaten enquêtes scholen**

Er zijn twee enquêterondes geweest, in 2011 en 2012. De totale respons van schoolgebouwen van voor 1994 is 76%. Uit de resultaten blijkt dat van deze groep respondenten 48% van de gebouwen inmiddels zijn geïnventariseerd op asbest.

De redenen voor scholen om op te geven dat niet is geïnventariseerd zijn divers. Een reden is dat de inventarisatie wel is ingepland, maar dat de school nog wacht op de uitvoering of de rapportage. Dit hangt samen met de incidentele piek in de vraag naar inventarisaties door scholen, waarop de capaciteit van de inventarisatiebedrijven niet is berekend.

### **Resultaten enquêtes ziekenhuizen**

Van de ziekenhuisbesturen heeft 93% gereageerd op mijn verzoek om informatie over de asbestsituatie. Dit zijn 100 besturen. Van deze 100 ziekenhuisbesturen heeft 87% een ziekenhuis dat geheel of gedeeltelijk is gebouwd vóór 1994. Daarvan is 84% geheel of gedeeltelijk geïnventariseerd.

### **Aandacht voor asbest**

De aanwezigheid van asbest in gebouwen is regelmatig in het nieuws. De maatregelen die gebouweigenaren of gemeenten in dergelijke situaties al dan niet nemen om blootstelling te voorkomen of te beperken kunnen zorgen en kritiek oproepen. Uit recente incidenten blijkt dat een goede communicatie over de aanwezige risico's essentieel is. Bijkomend effect van aandacht voor asbestincidenten is dat het publiek beter doordrongen raakt van de veelvuldige aanwezigheid van asbest in gebouwen.

Asbest in gebouwen is, zoals bekend, niet gevaarlijk zolang het hechtgebonden is en niet wordt bewerkt of verwijderd. Daarom is het ook niet verboden dat asbest in een gebouw (van voor 1994) nog aanwezig is. In veel gevallen zal het niet nodig zijn om het asbest direct te verwijderen, omdat het in een hechtgebonden toepassing in een gebouw aanwezig is. In deze gevallen is een asbestbeheersplan voldoende. Sinds 2006 is wettelijk vastgelegd dat gebouwen van voor 1994 op asbest geïnventariseerd moeten worden vóórdat er verbouw- of sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd. Dat is een harde regel waarop gehandhaafd wordt door gemeenten. Ook de Inspectie SZW handhaaft hierop bij inspecties van asbestsaneringswerkzaamheden.

Indien asbest wordt aangetroffen op een plaats waar het een gezondheidsrisico vormt, moet er op grond van de geldende regelgeving direct worden gesaneerd.

Bezien vanuit de algemene zorgplicht van werkgevers voor een gezonde werkomgeving en gezien de zorgplicht van gebouweigenaren voor de gebruikers van hun gebouw, is het wenselijk dat scholen en ziekenhuizen inzicht hebben in hun asbestsituatie zodat zij gepaste maatregelen kunnen nemen.

Uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van de betrokken partijen, de resultaten van de enquête en het toenemende bewustzijn over asbest, heb ik vertrouwen in de wijze waarop de scholen, ziekenhuizen en gemeenten omgaan met de asbestsituatie in schoolgebouwen en ziekenhuizen.

Ik ben van mening dat het huidige stelsel voldoende waarborgen biedt en dat we voldoende juridische maatregelen ter beschikking hebben. Er bestaat al een inventarisatieplicht zodra er verbouw- of sloopwerkzaamheden gaan worden uitgevoerd. Een aanvullende wettelijke inventarisatieplicht om asbest in schoolgebouwen te onderzoeken ook zonder dat er plannen zijn, vind ik op basis van de resultaten van de enquête niet nodig. Nu driekwart van de scholen van vóór 1994 op de enquête heeft gereageerd en ongeveer de helft daarvan op vrijwillige basis over een inventarisatie beschikt, is een inventarisatieplicht niet het beste instrument om daadwerkelijk alle scholen te doordringen van het belang van voldoende aandacht voor asbest.

Alles overziende, ben ik van mening dat het doel (voldoende bewust zijn en adequaat handelen) beter bereikt kan worden door permanente aandacht ook vanuit het rijk richting alle betrokken partijen zoals hierboven beschreven, dan door een eenmalige extra verplichting tot een bouwkundige inventarisatie. Wel zal ik over een jaar de balans van de voortgang hierin opmaken.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,  
W.J. Mansveld

## Bijlage

### Enquêteresultaten

Er zijn twee enquêterondes geweest, in 2011 en 2012. In de tweede ronde zijn alleen de scholen met locaties van voor 1994 bevroegd, die in de eerste ronde niet hadden gereageerd. Er zijn in totaal 6977 schoollocaties van voor 1994. De totale respons van schoolgebouwen van voor 1994 is 5310, dat is 76%. Uit de resultaten blijkt dat van deze groep respondenten 2574 gebouwen zijn geïnventariseerd op asbest. Dit is 48%.

### Enquêteresultaten van de asbestsituatie in scholen in 2011

In mei 2011 is een internet-enquête gehouden onder de locatiebeheerders van alle 9168 schoolgebouwen in ons land. Begin 2012 had ruim 50% van de scholen gereageerd. Daaruit bleek dat 79% van de scholen een bouwjaar heeft van vóór 1994 en dat van deze scholen 40% ooit een asbestinventarisatie heeft uitgevoerd<sup>4</sup>.

Tabel 1: Overzicht van de enquêteresultaten in 2011.

|      |                                                | Aantal | Perc. | Aantal | Perc. | Aantal | Perc. |
|------|------------------------------------------------|--------|-------|--------|-------|--------|-------|
| 2011 | Aangeschreven schoolbesturen                   | 8.200  |       |        |       |        |       |
|      | Schoollocaties in NL (VO en PO)                | 9.168  | 100%  |        |       |        |       |
|      | Schoollocaties waarvoor de enquête is ingevuld | 5.100  | 56%   | 5.100  | 100%  |        |       |
|      | Locatie vóór 1994                              |        |       | 4.020  | 79%   | 4.020  | 100%  |
|      | Geïnventariseerd                               |        |       |        |       | 1.604  | 40%   |
|      | Niet-geïnventariseerd                          |        |       |        |       | 2.416  | 60%   |
|      | Locatie na 1994                                |        |       | 1.080  | 21%   |        |       |
|      | Geen reactie – totaal                          | 4.068  | 44%   |        |       |        |       |

### Enquêteresultaten van asbestsituatie in scholen in 2012

In mei 2012 zijn alle scholen met een gebouw van vóór 1994 die niet op de eerste enquête van 2011 hebben gereageerd andermaal schriftelijk benaderd en verzocht om informatie over de asbestsituatie in het schoolgebouw aan te leveren.

Van deze 2957 aangeschreven scholen, heeft 44% alsnog gereageerd door de internetenquête in te vullen (1290 scholen). Van de 2957 verzonden brieven zijn er 71 retour gezonden omdat de school is opgeheven. Van de 1290 scholen die hebben gereageerd zegt 75% (970 scholen) dat een asbestinventarisatie is uitgevoerd. Bij 25% (320 scholen) is nog niet geïnventariseerd, is de informatie niet bekend of is de schoollocatie niet meer in gebruik.

Tabel 2: Overzicht van de enquêteresultaten in 2012

|      |                                                                               | Aantal | Perc. | Aantal | Perc. |
|------|-------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------|-------|
| 2012 | Aangeschreven schoollocaties                                                  | 2.957  | 100%  |        |       |
|      | Retour ontvangen als onbestelbaar                                             | 71     | 2%    |        |       |
|      | Geen reactie                                                                  | 1.596  | 54%   |        |       |
|      | Enquête ingevuld                                                              | 1.290  | 44%   |        |       |
|      | Geïnventariseerd                                                              |        |       | 970    | 75%   |
|      | Niet-geïnventariseerd (inclusief onbekend of niet meer als school in gebruik) |        |       | 320    | 25%   |

De scholen die niet hebben geïnventariseerd geven daar verschillende redenen voor op (tussen haakjes het aantal getelde respondenten):

<sup>4</sup> Zie de enquêteresultaten in de brief d.d. 26 januari 2012, TK 22 343, nr. 277

Asbestinventarisatie wordt eind van het schooljaar of in 2013 uitgevoerd (59)

Schoolgebouw is volgens schoolbestuur van na 1994 en daardoor niet asbestverdacht (35)

De school zit inmiddels in een nieuw pand; het oude pand is niet meer als school in gebruik (8)

De school wordt in 2013 gesloopt en het uitvoeren van een inventarisatie is niet zinvol (8)

Het pand of een aantal ruimten in het pand is enkele jaren geleden onderzocht en er is geen aanleiding voor actie (1)

Het uitvoeren van een asbestinventarisatie is nog niet wettelijk verplicht (1)

De school is gebouwd zonder dat asbest werd toegepast (1)

De asbestsector bevestigt dat er meer aandacht is voor asbest en dat de capaciteit nog steeds onder druk staat. Uitbreiding van de capaciteit kost veel tijd omdat mensen moeten worden aangezocht en opgeleid tot deskundige asbestinventariseerder of asbestsaneerder.

Een aantal scholen heeft na de sluitingsdatum van 30 september 2012 gereageerd. Als reden voor de late reactie wordt vaak gegeven dat men van mening was dat de enquête pas kon worden ingevuld, zodra de inventarisatie was afgerond. Ook dit toont aan dat er nog altijd volop onderzoek wordt gedaan naar asbest in scholen.

### Resultaten enquête naar asbestsituatie in ziekenhuizen

Het bestuur en de directie van 125 ziekenhuizen zijn op 17 augustus 2012 per brief gevraagd een digitale enquête in te vullen over de asbestsituatie in het ziekenhuis. In de enquête werd gevraagd om op hoofdlijnen informatie te verstrekken over de gebouwen en locaties. Voor de adresgegevens is gebruik gemaakt van de adreslijst van de Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) en de Nederlandse Federatie van Universitaire Medische Centra (NFU).

**Tabel 3: Overzicht van de resultaten enquête asbest in ziekenhuizen in 2012**

|      |                         | Aantal | Perc. | Aantal | Perc. |
|------|-------------------------|--------|-------|--------|-------|
| 2012 | Aangeschreven besturen  | 125    | 100%  |        |       |
|      | Geen ziekenhuislocaties | 17     |       |        |       |
|      | Geen reactie            | 8      |       |        |       |
|      | Reactie (per bestuur)   | 100    | 100%  |        |       |
|      | Locatie vóór 1994       | 90     | 90%   | 90     | 100%  |
|      | Geheel geïnventariseerd |        |       | 38     | 42%   |
|      | Deels geïnventariseerd  |        |       | 38     | 42%   |
|      | Niet geïnventariseerd   |        |       | 14     | 16%   |
|      | Locatie na 1994         | 10     | 10%   |        |       |

Van het totaal (125) aangeschreven besturen hebben 117 besturen (telefonisch of via de enquête) gereageerd. Dit is een respons van 94%. 17 besturen hebben aangegeven geen ziekenhuis te zijn en worden om die reden niet verder meegenomen in deze inventarisatie.

Door 100 ziekenhuisbesturen is de enquête ingevuld.

Van de 100 besturen gaan er 10 uitsluitend over ziekenhuizen die volledig zijn gebouwd na 1994. De andere 90 besturen hebben ziekenhuisgebouwen die geheel (23) of gedeeltelijk (67) gebouwd zijn vóór 1994.

Van alle ziekenhuizen vóór 1994 (90) zijn er 38 die alles geïnventariseerd hebben en 38 die gedeeltelijk geïnventariseerd hebben. 14 ziekenhuizen hebben geen asbestinventarisatie gedaan. Bij de ziekenhuizen die geheel

of gedeeltelijk hebben geïnventariseerd is in 74 gevallen asbest aangetroffen.